

- Focus op het beroep
- Archives without Borders
- Boek op bezoek

Focus op het beroep

Op 9 september 2010 organiseerde de VVBAD haar tweejaarlijkse studiedag Focus. Dit jaar was het thema 'Focus op het beroep'. Zes sprekers deelden in de Provinciale Hogeschool Limburg hun visie over de ontwikkelingen van de laatste jaren en uitten hoopvol hun toekomstverwachtingen. Een honderdtal deelnemers dacht mee na over de bibliothecaris, archivaris en documentalist van de 21e eeuw. Zoals enigszins verwacht vormden opleidingen, professionalisering, publiekswerking en interdisciplinariteit voldoende stof tot discussie. Om een chronologisch relaas te vermijden maar ook omdat het debat de belangrijkste thema's van de individuele sprekers weergaf, werd voor dit verslag de groepsdiscussie grotendeels als uitgangspunt genomen.

Van meet af aan bleek 'Focus op het beroep' enigszins ook een focus op de opleiding. Zo opperde **Rob Bruijnzeels**, vertegenwoordiger van de Library School, ogenblikkelijk of de bestaande opleidingen nog wel toereikend genoeg zijn? Want, zo redeneerde hij, kan je nog spreken van één type bibliothecaris gezien de verschillende soorten bibliotheken? En moet een bibliothecaris vandaag niet meer zijn dan een klassieke catalogusbouwer? Door te vertrekken van een bonte verzameling aan vooropleidingen en ervaring zet de Library School dan ook bewust in op deze diversiteit. Ervaren, reflecteren, kennis overdragen en experimenteren zijn hier trouwens de richtlijnen om innovatie en proactiviteit zoveel mogelijk te garanderen. In archieven wil men

eveneens inzetten op verschillende profielen. Want ook hier wil men, parallel met de bibliotheken, af van beperkte karakteriseringen zoals de archivaris als inventarisontwerper. Bovendien verschilt het takenpakket van een archivaris in een statisch archief danig van dat van een archivaris die in de schoot van de archiefvormer werkt. De eerste tracht zoveel mogelijk vorders de weg naar zijn archief te tonen terwijl de tweede eerder zal inzetten op diverse processen en het uitwisselen van informatie, aldus **Bart De Keyser**, archivaris van de provincie Vlaams-Brabant. Bovendien zijn nieuwe ontwikkelingen zoals professionalisering – denk aan competenties in beroepsprofielen en decreten –, digitalisering, interdisciplinariteit en publiekswerking in de bibliotheek- en archiefwereld niet alleen een uitdaging voor bestaande takenpakketten maar zorgen ze ook voor een grondige hertekening van de vertrouwde context. Hoe kunnen onze opleidingen de vinger aan de pols houden en als het ware de toekomst nu al integreren? Moeten we in Vlaanderen het uitzonderlijke voorbeeld van de Nederlandse Library School volgen of nemen we eerder genoegen met het uitbreiden van de bestaande lessenspakketten, bijvoorbeeld met het oog op digitalisering? En kunnen de competenties en vaardigheden in de beroepsprofielen aangewend worden als vooruitblik? We blijven met heel wat prangende vragen achter maar dat opleidingen in de brede informatie- en erfgoedsector een heet hangijzer zijn, mag ondertussen al wel duidelijk zijn. FARO plant met het -nog lopende- onderzoeksproject Erfgoedgeleerden een blauwdruk die deels ook de BAD-opleidingen in kaart brengt.

Na een aanzet van moderator, **Véronique Lambert**, plaatsten men ook vraagtekens bij de opleidingen voor werknemers. Vorming en bijscholing zijn voorhanden beaamd het panel, maar korte en krachtige vormingen met een direct en tastbaar resultaat ontbreken vooralsnog. Zo schijnen studiedagen en jaarcursussen doorgaans niet al te hoog te scoren wat betreft de verhouding tussen tijdsduur en specifieke opbrengst. Ook **Jacqueline Van Leeuwen**, stafmedewerker bij FARO, constateerde een vraag naar korte trajecten, online onderricht, modulair leren, informeel leren via zogenaamde communities of practice en vooral naar tijdelijke vormingen rond dringende actuele vragen.

Dries Moreels, informatiebeheerder bij BAM, herinnerde er ons aan dat de hoop om alle benodigde competenties in één en hetzelfde individu terug te vinden, altijd wel een illusie zal blijven. Bovendien lijkt ook het publieke beeld niet mee te willen evolueren met het beroep. In tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt, hebben bibliothecarissen en archivissen wel het gevoel dat ze mee zijn, stipte Moreels aan. Als bibliothecaris ben je niet langer klaar als de boeken netjes geplastificeerd in het rek staan en ook baliebedienden moeten over steeds meer skills en attitude beschikken om hun front office te bemannen, illustreerden Rob Bruijnzeels en **Sylvia Van Peteghem**, hoofdbibliothecaris van de Universiteitsbibliotheek Gent. Iedereen was het er volkomen over eens dat de professionalisering niet langer te stuiten is. Decreten, competentieprofielen en beleidsplannen maken

dat bibliothecarissen en archivissen noodgedwongen een zakelijk en artistiek leiderschap combineren. De toegenomen aandacht voor klantgerichtheid en publiekswerking zijn hier zeker niet vreemd aan, bezoekersaantallen laten zich dus steeds vaker gelden. In tegenstelling tot bibliotheken hebben archieven zich hier een tijd lang buiten schot kunnen houden dankzij hun unique selling position: je bezoekt nu eenmaal zelden een archief zonder een specifieke vraag. Maar bib of archief, publiekswerking wordt meestal sterk geïnterpreteerd vanuit museale hoek klonk het van alle kanten. Tentoonstellingen en participatie aan evenementen zoals Erfgoeddag verhogen enerzijds de zichtbaarheid van de individuele instellingen en van de sector, beklemtoonde vooral Van Peteghem, maar zadelen anderzijds de bezoekers op met een vertekend beeld van de eigen werking. Het kernproduct blijft immers vaak in de schaduw staan omdat alles draait om de erfgoedwaarde van het gebouw of om de meest visueel aantrekkelijke stukken van de hele collectie. De opkomst van erfgoed is dus ook niet onopgemerkt voorbij gegaan.

Hoewel publiekswerking eveneens veel tijd onttrekt aan basistaken, valt het steeds moeilijker te weren uit het takenpakket, daarvoor is publieke zichtbaarheid onmisbaar geworden. Het voltallige panel pleitte dan ook tijdens het debat voor een toenadering tot complementaire partners. Want als je niet voldoende tijd of talent hebt in eigen huis, dan kan je beter elkaars kwaliteiten gebruiken om elkaar naar een hoger niveau te tillen. Wat publiekswerking betreft steken musea er met kop en schouders boven uit, helaas zijn samenwerkingen tussen de BAD-sector en de museumwereld niet vanzelfsprekend. Iedereen zit vast in zijn eigen vertrouwde werkomgeving waardoor de praktijk van de ander een raadsel blijft en innovatie uiteindelijk (voor beide partijen) afgeremd wordt.

Bruijnzeels, die alleszins niet verlegen zat om een boutade meer of minder, nuanceerde het eerdere optimisme van Dries Moreels. De sector legt zich volgens hem nog te veel toe op oude paradigma's die ze wil moderniseren. Ook Bart De Keyser sloot zich hier enigszins bij aan door te stellen dat we nog altijd stil staan bij een vaststelling van ondertussen twintig jaar geleden, namelijk dat het digitale van steeds groter belang wordt. Als het zo verder gaat dan herhalen we onszelf binnen dertig jaar nog. Misschien moeten we inderdaad dringend onze denkpatronen eens onder de loep durven nemen en ons er aan herinneren dat die constante verandering net eigen is aan dit beroep? Wat ook weer niet impliceert dat je jezelf zomaar op elke trend moet storten. Hier waren het er ook velen over eens, zij het Bruijnzeels en Van Peteghem het meest uitgesproken. Waar hij iedereen aanspoorde om de focus steeds op de kern van de eigen werking te behouden en verleden en toekomst zoveel als mogelijk op één zinvolle lijn te brengen, daar adviseerde zij om steeds te blijven nadenken over de manier waarop je informatie aanbiedt. Google, Starbucks en Amazon vernoemde ze daarbij als haar leermeesters.

Even kort voor u samengevat: toegankelijkheid, zoekgemak, vindbaarheid en beschikbaarheid zijn nog altijd mooie zaken, maar mag het ook ietsje meer zijn? Mocht het u ondertussen nog niet duidelijk zijn, de bibliothecaris, archivaris of documentalist van vandaag en van de toekomst is dus iemand met een creatief beroep, die goede vragen stelt, iemand die nieuwsgierig is naar innovatie maar ook respect heeft voor de traditie, iemand die betekenis en wijsheid creëert met zijn collecties en daarbij steeds vertrekt van inhoud, iemand met betrokkenheid en passie, iemand die zich kan terugvinden in benamingen zoals tovenaars, manager, filosoof, verhalenverteller, ...

Julie Hendrickx

Archives without Borders: Indrukwekkend en inspirerend

De WBAD en de KVAN organiseerde op 30 en 31 augustus een internationaal congres onder de titel 'Archives without Borders', in het Vredespaleis in Den Haag. Dit congres herdacht het eerste internationale archiefcongres dat in 1910, dus exact een eeuw geleden, plaatsvond in Brussel. 'Archives without Borders' richtte zich op het belang van archieven voor een goed (overheids)bestuur, en dat in een internationale context. Sessies werden ingericht rond vier thema's 'Archival solidarity', 'Mensenrechten en archieven', 'Grensoverschrijdend archief', en 'Archieven, staatsvorming en nationale identiteit'. We verzamelden reacties van een aantal deelnemers.

"Het congres was voor mij een eyeopener op verschillende vlakken. Zo was het mijn eerste internationale congres – conferenties in Nederland uitgezonderd – en dus mijn

VOOR ...

- ⊗ openbare & wetenschappelijke bibliotheken
- ⊗ documentatiecentra, musea & archieven

DIE UITKIJKEN NAAR ...

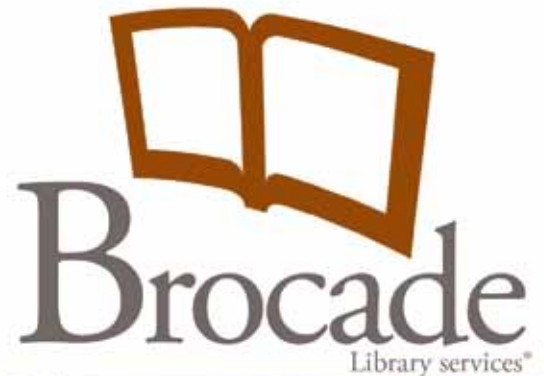
- ⊗ een nieuw & eigentijds automatiseringssysteem
- ⊗ een integraal webgebaseerde oplossing
- ⊗ een toepassing die intensief gebruik maakt van open source technologieën
- ⊗ een totaaloplossing waarvan de kosten beheersbaar blijven

DAT OPTIMAAL INTEGREERT MET ...

- ⊗ identificatiesystemen zoals de eID
- ⊗ RFID & zelfbedieningsomgevingen
- ⊗ andere catalogi & databanken

EN DE KLANT CENTRAAL STAAT MET ...

- ⊗ een attractieve & kneedbare publicatieomgeving
- ⊗ een persoonlijke attentering op aanwinsten (SDI)
- ⊗ herinneringen via e-mail (vb. leen- & reservatiedrukwerk)
- ⊗ online IBL, reservaties & magazijnaanvragen

CIPAL

Cipalstraat 1
2440 Geel
☎ 014 576 211
☎ 014 583 500
✉ ap@cipal.be
🌐 www.cipal.be

CIPAL DV verzorgt kwaliteitsconversies vanuit om het even welke omgeving naar **Brocade Library Services®**, en biedt totaaloplossingen op maat aan voor uw hardware, connectiviteit, beveiliging en integreert met aanwezige derde applicaties.

Brocade Library Services® wordt permanent verder ontwikkeld in samenwerking met de bibliotheek van de Universiteit Antwerpen.